

Hvørjum granskar tú í?

Í summar fara vit at seta fokus á gransking í Vikuskiftissosialinum. Komandi seks vikurnar færst tú soleiðis innlit í, hvat klóku heilarnir í landinum sita og arbeiða við. Evnini spenna víða, heilt frá gøtunøvnum til barnsburðartunglyndi, men felags fyri allar seks granskarar er, at teir hava fingið føroyskar granskingarpengar frá Granskingarráðnum. Góðan lesihug!

MYNDIR: ÁLVUR HARALDSEN

– Ofta skilir mamman ikki sjálv, hvat tað er, sum hendir við henni og er plágað av skuldarkenslu. Kanska plagar hon at vera sosial og ein glaður persónur, og nú knappliga orkar hon ikki at vera saman við øðrum fólki.

kropsliga og sálarliga uppá at vera við barn, síðani koma fyrireikingarnar til sjálva føðingina, og at enda skalt tú venja teg við at hava ábyrgdina av tínum barni. Alt hetta kann ávirka mammuna kensluliga. Tey flestu av okkum kenna til ella hava hoyrt um tann stóra 'grátidagin', sum kemur stutt aftaná føðingina. Tað er púra natúrligt. Tað er serstakliga kensluborið fyri eina kvinnu at eiga eitt barn. Men um hon ikki kemur burtur úr hesum stóru kensluligu túrunum, kann tað fáa álvarsligar avleiðingar fyri hana og í síðsta enda eisini barnið.

Barnið hevur størst týðning

Tíbetur er tað soleiðis, at tað er langt millum tær mammurnar, ið enda við psykosum og mugu skiljast frá sínum børnum. Nógv tær flestu fáa viðgerð, ið inniber samtalar og møguliga við psykofarmaka. Nýggja verkætlanin hjá Sanne skal gera tað enn lættari og skjótari at hjálpa mammum í neyð. Sanne greiðir frá, at tá kvinnur við barnsburðartunglyndi koma á Psykiatriska depilin, eru tær ofta illa fyri. Men við røttu hjálpini kunnu mammurnar koma seg skjótari, væl

at merkja um aðrir trupulleikar ikki eru í spæli. Sum er, bjóðar Gigni seg til at kanna allar nýggjar mammur fyri barnsburðartunglyndi, og til tað hevur Gigni nøkur serlig amboð til at spyrja mammurnar um teirra trivnað. Her verður spurt um ymisk viðurskifti í samband við trivnaðin hjá barninum. Eitt nú um mamman gevur bróst, og hvussu upplivir hon at geva bróst? Hvussu er samskifti millum móðir og barn?

– Her vil eg siga, at yvirskotið til barnið er tað mest umráðandi av øllum. Er mamman stressað og kennir, at barnið tekur alla orku frá henni, og at barnið alla tíðina hevur tørv á henni, kann tað koma eitt paradoks í spæl, har mamman kennir tað sum tvang at vera um sítt barn, og tað kann enda við, at hon slettis ikki vil vera um tað.

At missa fótafestið

Sanne visir á, at barnsburðartunglyndi kann vera trupult at staðfesta. Tað kann vera ringt at skilja í millum, um talan er um tunglyndi orsaka av traumatiskari uppliving í samband við føðingina ella um talan er um veruligt barnsburðartunglyndi.

Eyðkennini við angist, møði og manglandi orku til at taka sær av gerandistingum og ikki minst barninum kunnu eisini standast av øðrum traumatiskum upplivingum.

– Ofta skilir mamman ikki sjálv, hvat tað er, sum hendir við henni og er plágað av skuldarkenslu. Kanska plagar hon at vera sosial og ein glaður persónur, og nú knappliga orkar hon ikki at vera saman við øðrum fólki.

Hon leggur afturat, at sálarligar sjúkur sum barnsburðartunglyndi eisini kunnu vera av arvaligum slag, men so er tað ofta í samband við, at man hevur aðrar sálarligar trupulleikar at stríðast við. Tí er tað eisini umráðandi at staðfesta so tíðliga sum gjørligt, hvør trupulleikin hjá einstøku mammuni er.

– Einhvør mamma er ymisk, og tørvurin kann vera líka ymiskur. Men tað sum vit gera her, er at vit royna at fáa hjálpina út til mammuna so tíðliga sum gjørligt, í staðin fyri at kvinnurnar skulu bíða við at fáa hjálp, til barnið er komið, og tær hava hendurnar fullar við tí.

Eitt, sum er gjøgnumgangandi fyri kvinnur, ið dragast við barnsburðartunglyndi, er, at tær hava

eina kenslu av at hava mist fótafestið. Og fyri Sanne er tað umráðandi at endurskapa kensluna hjá mammuni av at hava tak á støðuni, og hennara royndir við musikkterapi hava víst, at hetta kann loysast við at gera nakrar sera einfaldar venjingar fyri kropp og rødd.

– Til dømis havi eg í míni egnu terapi arbeitt nógv við røddini, og hvussu vit kunnu arbeiða við henni fyri at fáa tað betri við kroppinum. Her síggi eg ofta, hvussu stóran mun tað kann gera bara at sleppa at suffa og at siga 'aaaaah-ljóð' ella bara at syngja sangir. Ljóð kann hava eina ótrúliga positiva effekt á kroppin. Tað er ein máti at biðja kroppin um at taka tað róligt.

Sanne hevur fingið 1,5 milliónir krónur til sína verkætlan. Hesir pengarnir skulu býtast millum luttakandi partarnir í verkætlanini,

tv. heilsusystirna, jarðarmóðrina og hana sjálva. Hon vónar, at verkætlanin kann enda við at siga nakað um føroysku viðurskiftini kring barnsburðartunglyndi.

– Vit kenna til dømis ikki langtíðarárinini av barnsburðartunglyndi, og vit vita ikki, hvør fær barnsburðartunglyndi. Men í gjøgnum hesa verkætlanina kann eg kanna økið nærri, og vónandi kann kanningin siga nakað um, hvussu vit á bestan hátt kunnu hjálpa føroyskum kvinnum, bæði undir barnsburðinum og í tíðini eftir føðingina.

FAKTA:

- Granskari: Sanne Storm
- Heiti: cand.mag. í musikkterapi, Ph.D.
- Starv: Musikkterapeutur á Psykiatriska Deplinum
- Stuðul: 1.500.000 krónur frá Sjúkrakassagrunninum